

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за получаване на образователна и научна степен „доктор“ по

научна специалност: 5.7.Теория и история на архитектурата

професионално направление: Архитектура, строителство и геодезия

Автор на дисертационния труд: арх. Илияна Христова Овчарова

Тема на дисертационния труд: Реутилизация и ревитализация на промишлени предприятия

Рецензент: Доц. д-р инж. Янчо Генчев Генчев, ръководител катедра „Производство на мебели“ на Лесотехнически университет-София, професионално направление 6.5 „Горско стопанство“, научна специалност „Технология, механизация и автоматизация на дървообработващата и мебелната промишленост“, определен с решение на НЖ към сектор Архитектура с протокол № 1/ 09.03.2015.

Рецензията е съставена съобразно изискванията на ЗРАСРБ, Правилника към него и Наредба №12 за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ и научна степен „доктор на науките“.

1.Кратко представяне на кандидата

Арх. Илияна Христова е завършила средното си образование в Езикова гимназия „Акад. Л. Стоянов“ Благоевград. Като студент посещава курсове на обучение в ТУ – София, Ecole superior d’architecture Paris – la Seine, Paris, Франция, Киевски университет – София. Завършва висшето си образование с образователна класификационна степен „Магистър“ по Архитектура в катедра „Промислени и аграрни сгради“ в УАСГ – София.

Арх. Овчарова натрупва богат професионален опит като последователно заема длъжности като дизайнер, младши архитект, архитект, старши архитект, архитект урбанист в известни архитектурни проектантски фирми. В момента работи като специалист по контрол и приходи към IBM GLFBAL DELIVERY CENTER BULGARIA. Отличава се с добра професионална подготовка, комуникативност и възможност за работа

в екип, владее английски, френски, испански и руски език, притежава добри организаторски умения и компютърни познания използвани успешно при разработването на докторския труд.

2. Актуалност на проблема

Архитектурата, градоустройството най-точно и директно отразява социалните промени в обществото. Свидетели сме на процеси на индустриализация и деиндустриализация създаващи територии, инженерни съоръжения и промишлени сгради, изпразнени от съдържание и същевременно възникващи нови промишлени райони в край-градските територии. Темата е актуална и разглежда въпросите свързани с разширяването на градските територии. У нас не са известни задълбочени изследвания в областта на индустриалната археология, не са анализирани възможните методи за ревитализиране на изоставените промишлени сгради, което прави труда актуален за архитектурната теория и практика.

3. Степен на познаване състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературния материал.

Дисертацията на арх. Илияна Овчарова е изложена върху 207 страници с голям обем илюстративен материал – 167 схеми, снимки и фигури. Като литературни източници са посочени 65 заглавия, от които 16 на кирилица и 49 на латиница. Разгледани са 4 официални и нормативни документи. Аналитичния обзор убедително показва, че докторантката много добре познава състоянието на проблема, правилно го оценява и определя нерешените или непълно решените негови аспекти. На тази база логично са изведени целите и задачите на дисертационния труд.

4. Цел и задачи на изследването

Арх. Овчарова е определила целта на настоящия труд: *„разкриването на потенциала за развитие на нефункциониращите обекти на промишлеността. Крайна цел на разработката е достигането до **алгоритъм** за решаване на архитектурната проблематика, свързана със сградния фонд – реутилизация, ревитализация, реконструкция, реставрация, употреба на нови материали, подобряване на работната среда.* Формулираните изследователски задачи са решени и методично и последователно определят реда, по-който е проведено изследването.

Обект на изследване на дисертационния труд са изолирани от градската среда, използвани, изоставени и занемарени промишлени предприятия.

Предмет на изследване е процесът на регенерация, адаптация, реутилизация и ревитализация на тези обекти.

Дисертационния труд се състои от увод, 3 глави изложение и заключение.

В глава I „Развитие на промишлената архитектура“ е направен анализ на историческата обвързаност на архитектурата на производствените сгради, техните основни характеристики и процесите на деиндустриализация. В тази глава са изяснени използваните термини и са въведени нови (реутилизация и ревитализация) в областта на градското и архитектурно обновяване. В отделен раздел са класифицирани промишлените сгради от наличния сграден фонд, според различни типологични белези. Изясняват теоретичните постановки и методи на работа, развити от индустриалната археология и се разглеждат критериите за оценка и подбор на обекти на индустриалната архитектура с цел запазване на индустриалното културно наследство.

В глава II „Реутилизация и ревитализация на промишлени сгради“ са показани, изследвани и анализирани и систематизирани примери от адаптацията на промишлени сгради в България и от световна практика.

В глава III „Методика при реутилизация и ревитализация на промишлени сгради“ е изградена методика, на основата на методите на индустриалната археология, управлението на проекти и на отчитането на културния и социален контекст на средата за адаптация и реинтеграция на промишлени обекти с цел да се определят основните решения за всеки обект според спецификата му. В отделен раздел „Концептуално разработване на пример на ревитализация: широкоплощна сграда на територията на мк „кремиковци“ изведената методика е приложена и е разработен концептуален проект за реутилизация.

5. Оценка на резултатите и приносите на труда

На база на поставените задачи са постигнати следните резултати:

1. Идентифицирани са основните проблеми пред развитието на пост-промишлените обекти.
2. Систематизирани са от гледна точка на града процесите на индустриализация и деиндустриализация и са изведени характеристиките на пост-индустриалните обекти.
3. Класифицирани са индустриалните и пост-индустриалните обекти по различни признаци.

4. На базата на дадените случаи са систематизирани дейности, похвати, принципи и насоки на работа, показани са основни опасности и грешки пред новото развитие.

5. Изведена е методика на процеса на реутилизация, ревитализация и конверсия. Структурирана е по фази програма за развитие с подробно разработен първоначален етап. Направен е сполучлив опит да се приложи методиката.

В работата на арх. Овчарова се разглеждат проблеми свързани със съживяването на изоставени и нефункциониращи промишлени сгради. Темата е многообхватна и липсват разработки и публикации разглеждащи реутилизирани и ревитализирани, което характеризира труда като първоизточник при развитие на това научно направление – индустриална археология. **Научната новост** на труда е намерена в следните направления:

- очертаване на нова област на архитектурната теория “ индустриална археология“;
- обобщаване на база данни относно анализ на специфичните особености на пост-индустриалните обекти,
- изведени са на основни принципи за устойчива адаптация на пост-индустриални обекти и тяхната интеграция в градската среда;
- дефинирани са нови и известни понятия в историческите и социални науки, архитектурата и архитектурната теория.

6. Оценка на степента на личното участие на дисертантката в приносите

Постигнатите научни и научно-приложни приноси с разработването на дисертацията оценявам като резултат от личното участие на под ръководството на научния ѝ ръководител. Аргументи за това заключение са и личните професионални качества на докторантката, както и фактът, че по-голямата част от изнесените доклади и публикации отразяват като цяло темата на дисертацията и са самостоятелни.

Авторефератът е вярно и точно отражение на дисертационния труд. В него са логично структурирани ключовите моменти от развитие на дисертационното изследване: актуалност на разглежданата тематика, кратко изложение на нейното основно съдържание, основните идеи и изводи, приносът на автора при провеждането

на изследването, степента на новост и практическа значимост на резултатите на изследването, списък на публикациите на автора по темата на дисертацията.

7. Критични оценки, бележки и препоръки, предложение за насоките на по-нататъшната работа

По мое мнение, трудът представлява добра основа за по-нататъшно разширяване и задълбочаване на обхвата на изследването, например в посока на по-детайлно изследване на архитектурата на промишлените сгради и комплекси по промишлени отрасли. Това би следвало да стане при критичен анализ и фокусиране върху тази специфична област на архитектурното творчество. Биха се разкрили нови възможности за развитие на националната инфраструктура: многообразни варианти на комбиниране на различни видове дейности, предназначение и функционални изисквания; според специфичните регионални условия, водещи до оптимизиране на структурата на градовете, обогатяване на арсенала от средства при конкретни решения на архитектурата на промишлените сгради.

Работата би спечелила повече ако някои допуснати неточности и технически грешки се избегнат, но това не намалява стойността на труда.

Арх. Илияна Овчарова е публикувала достатъчен в количествено и качествено отношение брой материали по дисертацията и независимо от това препоръчвам да увеличи публикационната си дейност, като публикува научни статии и студии у нас и в особено в чужбина, което ще даде възможност нейните изследвания, резултати и предложения да бъдат цитирани и израстването ѝ като специалист в тази област.

Възниква и въпросът – методиката, която предлагате и сте използвали в обект „Кремиковци“ как ще се използва при реутилизиране и ревитализиране на обекти в градски зони и крайградски райони в другите градове?

8. Заключение

Всичко казано по-горе ми дава основание да направя извода, че арх. Илияна Овчарова е разработила качествена и полезна за архитектурната теория и практика дисертация. Арх. Овчарова показва с този труд, че може самостоятелно да провежда задълбочено и цялостно научни изследвания, да решава значителни проблеми, като анализира, изследва и формулира изводи и предложения в разглежданата област водещи до формулиране на научни и научно-пролижни приноси

Всичко това ми дава основание да приема дисертационния труд на арх. Илияна Овчарова за завършен. Спазени са изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ДВ, бр. 38 от 21.05.2010г., изм. ДВ, бр. 81 от 15.10.2010 г. и изм. ДВ, бр. 101 от 28.12.2010 г.) и Правилника към него.

В заключение в пълна убеденост предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на арх. Илияна Христова Овчарова.

София, май, 2015г.

.....

Доц.д-р Янчо Генчев